ΟΤΑΝ ΖΟΥΣΕ Ο ΑΕΤΟΣ

ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΛΑΡΕΤΥ

Ο ΑΠΟΜΑΧΟΣ ΤΟΥ ΑΟΥΣΤΕΡΛΙΤΣ

(Ἱστορικὸ διήγημα)

Ὁ μπάρμπα-Καλὼ ἦταν παλιὸς γρεναδιέρος τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Εἶχε χάσει τὸ δεξὶ του χέρι καὶ τὸ ἀριστερό του πόδι πολεμώντας μαζὶ μὲ τὸν αὐτοκράτορα, κ' εἶχε ἀποσυρθῆ στὸ Ρουέγ, ὅπου ζοῦσε μὲ τὴ φτωχική του σύνταξι, στὸ σπίτι τῆς ἀνεψιᾶς του, ἡ ὁποία εἶχε δέκα παιδιά.

Ὁ μπάρμπα-Καλώ, τὶς μέρες ποὺ δὲν τὸν πείραζαν οἱ πληγές του, ἔπαιρνε τ' ἀνηψάδια του, τἄβγαζε στὸ δρόμο καὶ τοὺς ἔκανε γυμνάσια. Κι' ἦταν ἕνα θέαμα πολὺ ὡραῖο νὰ βλέπῃ κανεὶς νὰ παρελαύνοιν αὐτοὶ οἱ μικροσκοπικοὶ στρατιῶται, μ' ἕνα ξύλο στὸν ὦμο, ὑπὸ τὶς σοβαρὲς διαταγὲς τοῦ γηραιοῦ ἀπομάχου.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα τοῦ καλοκαιριοῦ, μόλις ἔφεξε, ὁ μπάρμπα-Καλὼ ἄνοιξε τὸ παράθυρο καὶ φέροντας τὴν παλάμη πάνω ἀπὸ τὰ μάτια του, κύτταξε τὸν ὁρίζοντα.

—Ἔ, καλὴ μέρα θἄχουμε σήμερα, μουρμούρισε. Πρέπει νὰ πάω στὶς Βερσαλλίες γιὰ νὰ πάρω τὴ σύνταξί μου...

Ἀπομακρύνθηκε ἀπ' τὸ παράθυρο, ἔσριξε τὸ σκοῦφο του στὸ κρεβάτι, ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ βγῆκε στὸν κῆπο, ὅπου ἔκαμε ἕνα γῦρο καὶ κάπνισε τὴν πίπα του.

Ἔπειτα, μόλις ἀνάτειλε ὁ ἥλιος, φόρεσε τὴν κυριακάτικη στολή του, ἀπάνω στὴν ὁποία κρεμόταν τὸ παράσημο τῆς ἀνδρείας, στρέφοντας τὸ ξύλινο πόδι του καὶ πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὶς Βερσαλλίες.

Ὁ ἥλιος ἀνέβαινε ὁλοένα στὸν οὐρανὸ καὶ ἡ ζεστὲς ἀχτῖδες του ἔπεφταν στὶς πλάτες τοῦ γερο-ἀπομάχου καὶ τὸν ἔφηναν. Ὡστόσο, ὁ μπάρμπα-Καλὼ ἐξακολουθοῦσε τὸ δρόμο του.

Ὅταν ἔφτασε στὸ Μαλμαιζόν, ἀναγκάστηκε νὰ καθήσῃ κάτου γιὰ νὰ ξαποστάσῃ. Κι' ἀμέσως βυθίστηκε στὶς ἀναμνήσεις του, ξαναφέροντας στὸ νοῦ του τὰ παληὰ χρόνια, τὰ χρόνια τοῦ πολέμου.

Ἔξαφνα διέκρινε νἄρχεται ἀπὸ ἀντίκρυ μιὰ παρέα ἀξιωματικῶν πρὸς τὸ μέρος του. Ἕνα προαίσθημα τὸν κατέλαβε τότε κι' ἔκαμε τὴν καρδιά του νὰ σκιρτήσῃ. Τὸ βλέμμα του προσηλώθηκε μ' ἐπιμονὴ πάνω σ' ἕναν ἀπ' τοὺς ἀξιωματικούς.

Ὁ ἀξιωματικὸς αὐτὸς φοροῦσε ἄσπρο παντελόνι, λευκὸ λαιμοδέτη, ψηλὰ ὑποδήματα, τρίκοχο στὸ κεφάλι καὶ σπαθὶ στὸ πλευρό.

—Μωρέ, αὐτὸς εἶνε ὁ αὐτοκράτορας !... μουρμούρισε ὁ μπάρμπα-Καλώ.

Κι' ἀμέσως ἄφησε τὸ ραβδί του νὰ πέσῃ κάτω, τινάχτηκε ὀρθός, στάθηκε ἴσιος σὰν λαμπάδα καὶ χαιρέτισε στρατιωτικά.

Ὁ Ναπολέων —γιατὶ αὐτὸς ἦταν πραγματικὰ— κύτταξε προσεχτικὰ τὸ γηραιὸ ἀπόμαχο, κι' ἔπειτα σήκωσε ὁ ἴδιος καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ ραβδί του, λέγοντας:

—Πῶς ὀνομάζεσαι ;

—Ἀντώνιος Καλώ, Μεγαλειότατε.

—Ποῦ πᾶς ;

—Στὶς Βερσαλλίες γιὰ νὰ πάρω τὴ σύνταξί μου...

—Ἔχεις πολὺν καιρὸ ποὺ ἀποστρατεύτηκες ;

—Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς μάχης τοῦ Ἀούστερλιτς. Ἐκεῖ ἔχασα τὸ ἕνα μου πόδι καὶ τὸ ἕνα μου χέρι. Εὐτυχῶς ἦταν τὸ ἀριστερὸ καὶ ἔτσι μπορῶ καὶ χαιρετῶ ἀκόμα τὸν αὐτοκράτορα.

—Εἶσαι εὐχαριστημένος τώρα ;

—Δὲν λυποῦμαι παρὰ μόνο γιὰ τὰ μέλη ποὺ ἔχασα, Μεγαλειότατε. Κατὰ τὰ ἄλλα εἶμαι γερὸς καὶ θἄθελα νὰ πολεμήσω ξανά.

—Ποῦ ὑπηρετοῦσες ;

—Στοὺς γρεναδιέρους τῆς φρουρᾶς, Μεγαλειότατε. αὐτοὺς ποὺ σᾶς ἔκαναν δεκανέα στὸ Λοντὶ καὶ λοχία στὸ Καστιλιόνε...

—Καλά. Θέλεις τίποτε ;

—Τίποτε. Μοῦ ἀρκεῖ ποὺ πῆρα τὸ παράσημο τῆς ἀνδρείας καὶ ποὺ σᾶς ξαναεῖδα.

—Μὰ τέλος πάντων δὲν ἐπιθυμεῖς τίποτε ἄλλο ;

—Ἀ, ναί. Θέλω νὰ ξαναπάω στὸν πόλεμο...

—Εἶσαι τρομερός, μπάρμπα, τοῦ εἶπε. Ὅλοι πάντα κάτι θὰ ζητήσοιν ἀπ' τὸν αὐτοκράτορα... Ἐσὺ δὲν ζητᾶς τίποτε. Εἶσαι τρομερός !...

Ἔπειτα γύρισε στοὺς ἀξιωματικούς του καὶ πρόσθεσε:

—Τὸν βλέπετε, κύριοι, αὐτὸν τὸ γέρο ; Ἔ, λοιπόν, εἶνε ὁ πιὸ εὐτυχισμένος ἀπ' ὅλους μας...

Ἔπειτα, παίρνοντας ἕνα σημειωματάριο ἀπὸ τὰ χέρια κάποιου ἀξιωματικοῦ του, ἔσχισε ἕνα φύλλο κι' ἔγραψε ἀπάνω λίγες λέξεις.

—Νά, τοῦ εἶπε. Πάρε αὐτὴ τὴ σημείωσι καὶ νὰ τὴ δώσῃς στὸν ὑπάλληλο ποὺ θὰ σὲ πληρώσῃ.

Κατόπιν ὁ αὐτοκράτορας τὸν χαιρέτισε ἐγκάρδια καὶ ἀπομακρύνθηκε. Ὁ γέρο-ἀπόμαχος ἐξακολούθησε κι' αὐτὸς τὸ δρόμο του.

Στὴν ἀρχή, μεθυσμένος ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητη συνάντησι ποὺ τοῦ ἔτυχε, δὲν πρόσεχε στὸ μάκρος τοῦ δρόμου καὶ πήγαινε γρήγορα. Ἀλλὰ σιγὰ-σιγὰ ἔκαμε πιὸ ἀργὸ τὸ βάδισμά του. Ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται πὼς τὸν βάραιναν τὸ ξύλινο πόδι.

Ὡστόσο, καθὼς περπατοῦσε, ἔπαιζε μέσα στὰ δάχτυλά του τὸ χαρτὶ ποὺ κρατοῦσε, μὴν ξέροντας τί ἐσήμαιναν τὸ περιεχόμενό του.

Γι' αὐτὸν ἡ λίγες λέξεις ποὺ εἶχε χαράξει ἐκεῖ ὁ Ναπολέων ἦσαν σωστὸς χρῖσος, γιὰ τὸν ἁπλούστατο λόγο ὅτι δὲν ἤξερε νὰ διαβάζῃ.

Ἔξαφνα μιὰ ὑποψία πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλό του καὶ τὸν ἀνησύχησε.

—Δὲν ἔκαμα καλά, σκέφτηκε, νὰ πῶ στὸν αὐτοκράτορα πὼς εἶμαι εὐχαριστημένος καὶ πὼς δὲν θέλω τίποτε.

Καὶ συνδυάζοντας τὰ λόγια τοῦ αὐτοκράτορος μὲ τὸ τράβηγμα τοῦ αὐτιοῦ του, ἐπείθετο, ὁλοένα καὶ περισσότερο, ὅτι εἶχε κάμει ἄσχημα νὰ μιλήσῃ ἔτσι.

Καὶ τώρα τί θἄκανε ; Ἂν ὁ αὐτοκράτωρ, χάρις στὴν ἀπερισκεψιά του, τοῦ εἶχε ἐλαττώσει τὴ σύνταξί του καὶ μάλιστα σὲ τόσο κρίσιμες οἰκονομικὲς περιστάσεις;

Ἔτσι ὁ μπάρμπα-Καλὼ ἔχασε μὲ μιᾶς ὅλη του τὴν εὐθυμία.

Τίποτε ἄλλο δὲν τὸν ἀπασχολοῦσε πειά, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ καταραμένο ἐκεῖνο χαρτὶ ποὺ τὸ κρατοῦσε στὰ χέρια του, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὸ περιεχόμενό του. Σκέφτηκε στὴν ἀρχὴ νὰ τὸ καταστρέψῃ, ἀλλὰ ἔπειτα φοβήθηκε γιὰ τὰ ἀποτελέσματα ποὺ θἄχε ἡ πρᾶξι του, ἂν τύχαινε καὶ τὸ μάθαινε ὁ αὐτοκράτορας.

Κουτσὰ-στραβὰ ἔφτασε, τέλος, στὶς Βερσαλλίες. Πῆγε στὸ ταμεῖο, πῆρε τὰ χρήματα καὶ ἀφοῦ τὰ τσέπωσε καλὰ ἔδωσε τὸ χαρτί.

—Ποιὸς σοῦ τἄδωσε αὐτό ; ρώτησε ὁ ὑπάλληλος.

—Ὁ Μεγαλειότατος.

—Ὁ αὐτοκράτορας ;

—Μάλιστα.

Ὁ ὑπάλληλος τινάχτηκε ὀλόρθος ἀπὸ τὸ κάθισμά του κι' ἀμέσως ὅλο τὸ γραφεῖο ἀναστατώθηκε. Ὅλοι ὅσοι ἐργάζονταν ἐκεῖ μέσα ἔτρεξαν, ὁ ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλον, γιὰ νὰ ἰδοῦν τὸν ἀπόμαχο.

Ὁ γέρος ἐν τούτοις ἔτρεπε καὶ κύτταζε γύρω του τρομαγμένος, μὴ μπορῶντας νὰ καταλάβῃ τί συνέβαινε καὶ τὸν παρατηροῦσαν μὲ τόση περιέργεια. Ἐπὶ τέλους παρουσιάστηκε ὁ ἴδιος ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου, ὁ ὁποῖος κάλεσε τὸ γέρο καὶ τοῦ εἶπε:

—Νά, Καλώ ! Πάρε αὐτὰ τὰ χρήματα.

Καὶ μέτρησε μπροστά σὲ κατάπληκτο μπάρμπα-Καλὼ εἴκοσι πέντε ὁλοκαίνουργα, ἀστραφτερὰ ναπολέονια.

—Εἶνε τὸ δῶρο τοῦ αὐτοκράτορος ! τοῦ εἶπε.

Ὁ γηραιὸς ἀπόμαχος στὴν ἀρχὴ εἶχε μείνει ἄναυδος ἀπὸ τὴν κατάπληξί του. Ἔπειτα σφούγγισε τὰ δακρυσμένα του μάτια, πῆρε μὲ τρεμάμενα χέρια τὸ δῶρο τοῦ Ναπολέοντος, καὶ βγάζοντας τὸ καπέλλο του, βροντοφώνησε μὲ τὴ γέρικη φωνή του, τὴν παλλομένη ἀπὸ βαθειὰ συγκίνησι κι' ἀσυγκράτητο ἐνθουσιασμό:

—Ζήτω ὁ Αὐτοκράτωρ !...

Ὁ Ἀετὸς

Κι' ὅταν ὁ κόσμος εἶδε τί συνέβη, ἔσκυψε καὶ τὴν προσκύνησε σὰν ἁγία.

Ἀλλὰ ἡ Λίζα ἀπὸ τὴν ταραχή, ἀπ' τὸν πόνο κι' ἀπ' τὴν ἀνησυχία της ἔπεσε λιπόθυμη καταγῆς.

—Ναί, εἶνε ἀθώα ! εἶχανε τ' ἀδέρφια της καὶ διηγήθηκαν στὸ βασιλιᾶ ὅλη τους τὴν ἱστορία.

Τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ ἀέρας πλημμύρισε ἀπὸ μιὰ εὐωδιὰ χιλιάδων ρόδων καὶ τἀ' ξύλα ποὺχαν μαζέψει γιὰ τὴ φωτιὰ ἔβγαλαν κορμὸ καὶ κλαδιά.

Καὶ στὴν κορφὴ τοῦ πιὸ ψηλοῦ κλαδιοῦ βγῆκε ἕνα κατάλευκο λουλουδάκι, σὰν ἄστρο φωτεινό. Τὸ λουλουδὶ αὐτὸ τὸ ἔκοψε ὁ βασιλιᾶς καὶ τὄβαλε στὸ στῆθος τῆς Λίζας. Κι' ἡ βασιλοπούλα συνῆρθε ἀμέσως ἀπ' τὴ λιποθυμιά της καὶ τὴν μετέφεραν στὸ παλάτι. Ἐκεῖ βγῆκε στὸ δῶμα κ' εὐχαρίστησε τὸ λαό...

Ἡ καμπάνες τώρα χτυποῦσαν μονάχες τους καὶ τὰ πουλιὰ κελαϊδοῦσαν χαρούμενα... Ὅλη ἡ φύσι γύρω γιόρταζε... Ἔτσι τὰ ἔντεκα βασιλόπουλα γύρισαν στὸν τόπο τους, μαζὶ μὲ τὴν ἀδερφή τους. Κι' ὁ πατέρας τους σὰν ἔμαθε πὼς ὅλα αὐτὰ τἄκανε ἡ γυναῖκα του, ἡ μάγισσα, διάταξε καὶ τὴ δέσανε πίσω ἀπὸ ἕνα ἀφηνιασμένο ἄλογο, ποὺ τὴν κομμάτιασε στὰ βοινὰ καὶ στὰ λαγκάδια...

ΧΑΝΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝ ΑΝΤΕΡΣΕΝ